

Text i fotos: Jordi Dalmau i Ausàs

La migració de rapinyaires pel Cadí

Amb el canvi d'estació, un fenomen que cada any s'esdevé és el de la migració de les aus. Les aus planadores, defugint el fred, cerquen l'aliment a les zones més càlides i s'ajuden dels corrents d'aire per emprendre el seu vol d'un indret a l'altre.

A DALT: Mirador de rapinyaires de turó Galliner.

Cada final d'estiu, el cel de l'alta vall del Segre es converteix en un corredor migratori per a milers d'aus planadores. Entenem per aus planadores les que aprofiten els corrents d'aire per guanyar alçada i planar fins a un proper corrent ascendent per guanyar alçada de nou. I així al llarg de quilòmetres i quilòmetres. Amb aquesta tècnica de vol, les aus planadores s'estalvien molt d'esforç perquè gairebé no baten les ales. La dependència dels corrents d'aire ascendent les obliga, això sí, a evitar tant com sigui possible volar sobre grans masses d'aigua, ja que els corrents que les enlairarien són molt menys intensos que els de terra ferma. A casa nostra, les aus planadores són moltes espècies de rapinyaires i les cingonyes.

Allò que empeny les aus a migrar és la previsió de la disminució de l'aliment, com a conseqüència de l'arribada del fred de l'hi-

vern. Per això, la majoria d'ocells insectívors són migradors. Els rapinyaires que mengen moixons insectívors migradors també migren. Els que mengen rèptils també. I els que mengen peix i viuen a llocs que es gelen també. Davant d'una situació d'escassetat o de desaparició absoluta del menjar, moltes espècies (segurament més de les que ens pensem) es desplacen a llocs de més abundància. Aquest viatge pot ser de pocs quilòmetres o de centenars i fins i tot de milers, i s'anomena migració. Com tot viatge amb final feliç, és d'anada i tornada. Al final de l'estiu i durant la tardor, les aus migradores generalment es desplacen de nord a sud. A la primavera retornen als llocs de cria, de sud a nord.

Un dels aspectes que més captiva l'atenció dels amants de la natura és la capacitat d'orientació que tenen les aus viatgeres. S'han fet mil i un estudis per comprendre els mecanismes d'aital capacitat, i els resultats

són ben sorprenents. Per exemple, se sap que moltes espècies migren de nit i que s'orienten amb els estels. D'altres només viatgen de dia i s'ajuden de l'orografia i de la posició del Sol per deduir la ruta que han de seguir. La majoria detecten els canvis del camp magnètic de la Terra segons la latitud en què es troben. Hi ha estratègies migratòries per a tots els gustos: en grup o en solitari, de nit o de dia o de nit i dia, per etapes o d'una tirada (algunes espècies d'aiguamoll volen directes del nord de Sibèria al delta de l'Ebre, per posar un cas espectacular de vol continu), en dejú o menjant sempre que poden, evitant els mars o creuant-los pel bell mig. Sens dubte, la migració resulta tot un fenomen interessantíssim pel que té d'enginy i d'esforç.

UNA DE LES RUTES MÉS TRANSITADES

La cara nord del Cadí i la vall del riu Segre són un tram d'una de les principals rutes migratòries que creuen el Pirineu.

Aquesta ruta es prolonga vers el nord-est per la vall del riu Tet, a la comarca del Conflent. Per aquesta gran autopista aèria transiten tota mena d'aus, des de petits moixons com els mosqueters i els tallarols fins a aus aquàtiques com els ànecs, els bernats i els agrons; des de limícols (ocells camallargs d'aiguamoll) fins a cingonyes i grues; des d'orenetes i pinsans fins a àligues i aligots.

Precisament per estudiar el pas migratori d'àligues i aligots pel Parc Natural del Cadí-Moixeró, el 1995 es va iniciar un seguiment de la seva migració de tardor. Es van triar diversos llocs de la comarca de l'Alt Urgell per identificar i comptar les aus que passen per aquest espai natural protegit. L'estudi es perllongà sense interrupcions fins al 2007, i els resultats van ser d'allò més interessants.

L'espècie de rapinyaire més nombrosa que migra per la nostra vall durant el període d'estudi, d'entre les 17 que hi hem detectat, és l'aligot vesper (*Pernis apivorus*), amb més de 29.000 exemplars comptats entre

tots els anys. L'aligot vesper s'alimenta de vespes, abelles, borinots i altres cuques voladores. Sovint forma estols que aprofiten els corrents d'aire calent i els corrents d'aire de les cingleres. El màxim observat en un sol dia és de prop de 2.500 exemplars, amb estols de més de 300 individus.

Una altra espècie molt abundant durant la migració a la nostra vall és l'àliga marcenca (*Circaetus gallicus*). En portem gairebé 3.000 en tots els anys de seguiment. A diferència de l'aligot vesper, sol viatjar en solitari.

A l'Alt Urgell, per gaudir de l'espectacle que suposa l'observació de tantes aus, l'any 2009 l'Ajuntament d'Alàs i Cerc, mitjançant un ajut del Departament de Medi Ambient i Habitatge i la col·laboració del Parc Natural del Cadí-Moixeró, va construir el mirador de rapinyaires de turó Galliner. Situat a 1.612 m d'altitud, el mirador de turó Galliner és un lloc privilegiat, a l'època bona, per observar la migració de les aus planadores, tant amb finalitats científiques com ecoturístiques. L'estiu passat es va reprendre el seguiment dels rapinyaires migradors i s'hi van fer les

primeres visites amb grups de turistes. Aquesta tardor s'han acabat de condicionar la senyalització orientativa i interpretativa, els accessos, la visibilitat i la seguretat. A més de l'ús ornitològic per al qual ha estat ideat, el mirador de turó Galliner també és una miranda excel·lent per contemplar el paisatge i per a l'observació d'estels. És un equipament públic, gratuït i obert tot l'any. S'hi accedeix des d'Artedó per una pista forestal de 5 km. Un cop a la collada de Lletó, a peu 1,2 km seguint la senyalització ■

Per a més informació:
Parc Natural del Cadí-Moixeró
 Tel. 93 824 41 51
Ajuntament d'Alàs i Cerc
 Tel. 973 35 31 12

Jordi Dalmau i Ausàs

Aubèrria Natura i Patrimoni SL
www.auberrria.cat

El mirador de turó Galliner és un lloc privilegiat, a l'època bona, per observar la migració de les aus planadores, tant amb finalitats científiques com ecoturístiques.